

Till: Miljö- och energidepartementet, klimatenheten

Epost: m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: gunilla.blomquist@regeringskansliet.se

Miljö- och energidepartementets dnr. M2019/00661/S

Remissvar angående Agenda 2030-delegationens betänkande "Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning - världens möjlighet" (SOU 2019:13)

Svemin (Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige) är den nationella branschföreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Antalet medlemsföretag uppgår till ett drygt 40-tal. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet, varav gruvorna huvudsakligen är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen.

Inledning

Svemin välkomnar Agenda 2030-delegationens ansats att sikta på ett integrerat arbetssätt och inställningen att allas ansträngningar har betydelse för att kunna nå målen. En viktig utgångspunkt är också delegationens ställningstagande att hållbarhet omfattar såväl miljömässig, social som ekonomisk hållbarhet.

Svemin vill särskilt framhålla vikten av att myndigheternas arbete och beslutsfattande genomsyras av, och grundas på, analys och av hur detta förhåller sig till förutsättningarna att nå långsiktigt hållbara lägen. Detta måste göras med beaktande av alla delar av hållbarhetsbegreppet, dvs. miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. I detta ligger även ett ansvar hos både myndigheter och regering att identifiera och hantera eventuella målkonflikter.

Svensk gruv- och mineralindustri bedrivs med högt ställda miljökrav och levererar metaller och mineral till samhällsviktiga värdekedjor. Metaller är till exempel helt nödvändiga för energiomställningen som drivs för att hejda klimatförändringarna. Men det stannar inte där. Metaller är oumbärliga för att bibehålla och utveckla vårt sätt att leva. De efterfrågas också av den stora andelen av jordens befolkning som med all rätt vill höja sin levnadsstandard. Givet den kraftiga

befolkningsökning som förutspås bedöms metallbehovet dessutom under lång tid vara stort enkom för att möta dessa kommande generationers behov.

Förslag som handlar om näringslivets roll

Ett starkt näringsliv är en grundbult för en hållbar framtid. Det är helt nödvändigt att näringslivet är delaktigt när förutsättningar och kommande krav diskuteras. Utan näringslivet hotas samhällets såväl ekonomiska som sociala hållbarhet. Även när det gäller miljömässig hållbarhet är det företagen och näringslivet som ofta har ledartröjan och ligger i framkant när det gäller kunnande och teknikutveckling. Det är ofta genom näringslivet som miljöförbättrande åtgärder genomförs och bekostas. Men för att kunna genomföra investeringar och utveckla såväl befintliga som nya verksamheter behövs det tydliga regelverk om vad som gäller. Det behövs också en tydlig politik om hur samhället ser på de målkonflikter som ibland blossar upp i frågor som rör skydd och bevarande av natur å ena sidan, och resursbehov, stabilitet och tillväxt å andra sidan. Dessa målkonflikter måste hanteras med respekt för, och medvetenhet om, alla delar som ingår i hållbarhet.

Med detta sagt välkomnar Svemin delegationens förslag om dialog mellan näringslivet och regeringen för att skapa förutsättningar för ett hållbart näringsliv. Det är viktigt att dialogen kommer igång snarast möjligt, givet de långa tidshorisonter som ofta gäller för utveckling och investeringar, men även eventuella författningsändringar som kan behövas. Det är också viktigt att, som föreslås, erbjuda möten på hög nivå och med olika syften – allt från regelverk och EU:s roll till förutsättningarna för teknikutveckling.

Svemin delar delegationens konstaterande att staten måste se över hur resurser för omställning kan göras tillgängliga för näringslivet. En viktig aspekt som inte nämns är statens roll i att möjliggöra hållbar utveckling av befintliga verksamheter. Allt fler aktörer påpekar att det sätt som tillståndsprövningar enligt miljöbalken genomförs nu är nära en ohållbar gräns för verksamhetsutövare. Bristen på förutsebarhet när det gäller prövningens omfattning, tids- och resursåtgången samt utfallet av prövningen är ett hinder för att utveckla befintliga verksamheter. För att kunna förbättra produktion och att införa nya tekniker behövs ofta nya tillstånd. Om nuvarande osäkerhet om möjligheten att få tillstånd för såväl nya som befintliga verksamheter består kommer Sverige att gå miste om många välbehövliga investeringar.

Svemin instämmer helt i att det behövs långsiktiga spelregler som grund för näringslivets investeringar. Delegationen föreslår att detta ska åstadkommas genom att riksdagen beslutar om övergripande mål för Agenda 2030 och att det behövs partiöverskridande överenskommelser inom ett antal nyckelområden. Svemin vill påpeka att om riksdagen ska besluta om övergripande mål är det viktigt att dessa grundas på sakliga analyser av hur målen ska uppnås och vilka

insatser som kommer att behövas, både från statens sida och från berörda aktörer. Det framgår inte vilka områden som delegationen har i åtanke, vilket hade varit önskvärt. Riksdagens arbete med att föreslå och genomföra övergripande mål måste ske i nära samverkan med näringslivet och vara en del i den dialog som kommenterats ovan.

Förslag till författningsändringar

SveMin stödjer förslaget att i myndighetsförordningen förtydliga myndigheters ansvar för hållbar utveckling enligt dess breda innebörd, dvs. miljömässigt, socialt och ekonomiskt.

Likaså stödjer SveMin förslaget att kommittéer som tillsatts av regeringen ska göra en bred hållbarhetsanalys av sina förslag.

Avslutande synpunkter

Avslutningsvis vill SveMin påminna om det som delegationen lyfter i kapitel 3, nämligen att "eventuella målkonflikter gällande nationellt agerande och möjliga globala konsekvenser ska beaktas, särskilt i relation till utvecklingsländer" (s. 48). Likaså (s. 47) att Agenda 2030 "innehåller mål och delmål som är integrerade och odelbara, vilket innebär att åtgärder för att nå ett mål även kan påverka positivt eller i vissa fall inverka negativt på möjligheten att nå andra mål och agendan i stort. Agendan lägger tonvikt på att partnerskap är ett grundelement för genomförandet och att samhällets olika aktörer och nivåer därmed måste samverka. Varje land har åtagit sig att utifrån sina egna förutsättningar bidra till att uppfylla agendans vision och mål både inom det egna landet och globalt [...]".

Delegationen fortsätter med betydelsen av att det behövs samstämmighet och att detta förutsätter samverkan mellan och inom politikområden för att identifiera och motverka målkonflikter, med det uttryckliga syftet att uppnå en hållbar utveckling – nationellt och globalt. De svenska miljömålen har analyserats och resultatet tyder på att dessa i relativt liten utsträckning uttrycker de tvärgående perspektiv som uttrycks i Agenda 2030 och att det är behovs en fortsatt analys av hur de svenska riksdagsbundna målen leder mot en hållbar utveckling (s. 61).

Den svenska gruvnäringen är ett tydligt exempel på en verksamhet som ur ett hållbarhetsperspektiv bör bedrivas i Sverige, istället för att motsvarande mängd metaller utvinns någon annanstans i världen. Svensk gruvnäring, både avseende järnmalm och basmetaller, har lägre koldioxidavtryck jämfört med motsvarande konkurrerande verksamheter, vilket är positivt ur klimathänseende även för nedströmsanvändare.. Ett exempel är att stål som är framställt av 100 procent LKAB-pellets resulterar i 14 procent mindre CO₂-utsläpp jämfört med stål som är

tillverkad vid ett genomsnittligt sinter- och pelletsbaserat europeiskt stålverk.¹ Det finns ingen anledning att anta att eventuella nya/kommande gruvor skulle vara sämre i det avseendet, snarare än mer resurseffektiva. Med andra ord är det bättre ur klimatperspektiv att utvinna metaller i Sverige än någon annanstans. Agenda 2030 borde därmed innebära att Sverige har en skyldighet att utvinna mer metaller, så länge detta görs med bättre miljöprestanda jämfört med i andra länder. Vi kan dessutom göra det med lönsamhet och med goda sociala effekter som sysselsättning, skatteintäkter och högt arbetarskydd.

Stockholm den 24 juni 2019

SveMin, genom

Per Ahl

VD

Kerstin Brinnen

Branschjurist

¹ Se LKAB:s hemsida: <https://www.lkab.com/sv/hallbarhet/miljo/energi-och-klimat/vara-jarvmalmspellets-for-renare-stal/>

Se även *Role of Ferrous Raw Materials in the Energy Efficiency of Integrated Steelmaking*, ISIJ International, Vol. 54 (2014), No. 3, pp. 596-604.